

ACTA MVSEI APVLENSIS

APULUM LVII

series *ARCHAEOLOGICA ET ANTHROPOLOGICA*

Fondator

ION BERCIU

Editor

GABRIEL TIBERIU RUSTOIU

Colegiul editorial

RADU ARDEVAN - Universitatea „Babeş-Bolyai”, Cluj-Napoca

NIKOLAUS BOROFFKA - Deutsches Archäologisches Institut, Berlin

CHRISTOPHER F. E. PARE - Universitatea „Johannes Gutenberg”, Mainz

ZENO KARL PINTER - Universitatea „Lucian Blaga”, Sibiu

MARIUS PORUMB - Institutul de Arheologie și Istoria Artei, Cluj-Napoca

VOLKER WOLLMANN - Obrigheim

Colegiul de redacție

HORIA CIUGUDEAN – redactor șef

RADU OTA - secretar de redacție

CRISTINEL FÂNTÂNEANU - secretar de redacție

ADINA BOGDAN - membru

GEORGE BOUNEGRU – membru

GABRIEL BĂLAN – membru

CRISTIAN TITUS FLORESCU – membru

RADU CIOBANU - membru

Adresa de corespondență:

MUZEUL NAȚIONAL AL UNIRII

510010 ALBA IULIA

Str. Mihai Viteazul, 12-14

Tel. 0258/813300

Correspondence address:

NATIONAL MUSEUM OF UNION

RO – 510010 ALBA IULIA

Mihai Viteazul St., 12-14

Tel. (+40) (258) 813300

revista.apulum@yahoo.com

www.mnuai.ro; www.muzeuluniriialba.ro; www.anuarulapulum.ro

© 2020 MUZEUL NAȚIONAL AL UNIRII, ALBA IULIA

ISSN – 1013-428X

ISSN – 2247 – 8701

ISSN-L – 2247 – 8701

ACTA MVSEI APVLENSIS

APVLVM

LVII

series *ARCHAEOLOGICA ET ANTHROPOLOGICA*

ALBA IULIA

MMXX

Tehnoredactare: RADU OTA

Traducerea și verificarea textelor în limba engleză: ADINA BOGDAN

Textele nepublicate nu se restituie.

SUMAR

CONTENTS – SOMMAIRE – INHALT

STUDII ȘI ARTICOLE – STUDIES AND ARTICLES

SABIN ADRIAN LUCA, GABRIEL TIBERIU RUSTOIU, FLORENTIN PERIANU, SERGIU CHIDEȘA, TIBERIU BOGDAN SAVA, DORU PĂCEȘILĂ, OANA GAZA, IULIANA STANCIU, GABRIELA SAVA, BIANCA ȘTEFAN, Săpătura sistematică din anul 2019 în situl arheologic de la Tărtăria - <i>Gura Luncii</i> (jud. Alba, România). Datarea radiocarbon a stratigrafiei zonei de nord-vest <i>The systematic excavation of 2019 in the archaeological site from Tărtăria – Gura Luncii (Alba county, Romania). Radiocarbon dating of the north-west stratigraphy.....</i>	1
DAN GEORGE ANGHEL, ILIE LASCU, CLAUDIU TĂNĂSELIA, Tehnici de manufacturare a ceramicii culturii Wietenberg din situl de la Băcăinți – <i>Obreje</i> (jud. Alba) <i>Manufacture techniques of Wietenberg pottery from Băcăinți - Obreje (Alba County).....</i>	45
GABRIEL BALTEȘ, Simboluri cu conotație magico-religioasă, incizate pe vase ceramice descoperite în necropola scitică de la Sâncrai (jud. Alba) <i>Magical-religious symbols incised on ceramic vessels discovered in the Scythian necropolis from Sâncrai (Alba County).....</i>	79
AUREL RUSTOIU, MARIANA EGRI, MATTHEW M. McCARTY, GABRIEL TIBERIU RUSTOIU, ANDREEA DRĂGAN, ERIN POWERS, ANDREI GEORGESCU, ADRIAN CĂTĂLIN CĂSĂLEAN, ALEX TURNER, ALEXANDRU POPA, The role of Iron Age settlements at Oarda – Bulza in the agricultural exploitation of the Middle Mureș Valley <i>Rolul așezărilor din epoca fierului de la Oarda – Bulza în exploatarea agricolă a Văii mijlocii a Mureșului.....</i>	93
HORIA CIUGUDEAN, PETER THOMAS, Mining archaeology in Transylvania: the Bucium – Zlatna project <i>Arheologie minieră în Transilvania: proiectul Bucium – Zlatna...</i>	113

RADU OTA, VIORICA RUSU-BOLINDEȚ, DAN GEORGE ANGHEL, Reconstituire istorico-arheologică: săpăturile preventive efectuate în anul 1962 la Palatul Guvernatorului consular al Daciei romane de la Apulum <i>Historical and archaeological reconstruction: rescue excavations carried out in the Roman Dacia consular Governor's Palace at Apulum, in 1962.....</i>	149
MONICA GUI, ANCA TIMOFAN, DAN DANA, DAN GEORGE ANGHEL, CĂLIN ȘUTEU, An inscribed breastplate from Apulum depicting Victoria <i>O garnitură de armură cu inscripție descoperită la Apulum reprezentând-o pe Victoria.....</i>	217
OVIDIU-MAXIM OARGĂ, ADRIAN COSMIN BOLOG, O nouă serie de emisiuni monetare descoperite în urma cercetărilor arheologice preventive în necropola romană de pe „Dealul Furcilor - Podei” (2008-2016) <i>A new series of monetary emissions discovered following rescue archaeological researches in the Roman necropolis from "Dealul Furcilor – Podei" (2008-2016).....</i>	255
RADU OTA, OVIDIU-MAXIM OARGĂ, Două altare votive închinat lui Iupiter descoperite la Apulum <i>Two votive altars dedicated to Jupiter discovered at Apulum.....</i>	295
RADU OTA, O locuință din epoca post-romană descoperită la Apulum <i>A post-roman dwelling found at Apulum.....</i>	307

RESTAURARE – CONSERVARE – INVESTIGAȚII

RESTORATION – CONSERVATION – INVESTIGATIONS

SORIN ȘERBAN, Metode de prelevare și prelucrare a unor vase ceramice scitice descoperite în necropola de la Sâncraia (jud. Alba) <i>Methods of sampling and processing some scythian ceramic vessels found in the necropolis of Sâncraia (Alba County).....</i>	317
--	-----

VARIA

MARIUS-MIHAI CIUTĂ, Despre colecții și colecționari. Un caz atipic (I). <i>About collections and collectors. An atypical case (I).....</i>	329
---	-----

RECENZII ȘI NOTE DE LECTURĂ

REVIEWS AND READER'S NOTES

RADU OTA, Constantin C. Petolescu, <i>Formarea poporului român și a limbii române</i> , Ed. Enciclopedică, București, 2019, 149 pag, 2 hărți.....	363
GEORGE BOUNEGRU, Sorin Nemeti, <i>MITOGRAFII. Inventar parțial al ezoterismelor românești</i> , Ed. Mega, Cluj-Napoca, 2019, 156 pag.....	367
RADU OTA, Adrian Andrei Rusu, <i>Dicționar de castelologie</i> , Ed. Mega, Cluj-Napoca, 2020, 320 pag, 253 imagini și figuri alb-negru și color.....	369

COMEMORĂRI

COMMEMORATIONS

AUREL RUSTOIU, Un destin de arheolog. Alexandru Szentmiklosi (1971-2019).....	371
Lista autorilor.....	387

Sorin Nemeti, *MITOGRAFII. Inventar parțial al ezoterismelor românești*, Ed. Mega, Cluj-Napoca, 2019, 156 pagini.

George BOUNEGRU
Muzeul Național al Unirii Alba Iulia

Apărută la Editura Mega, în cadrul proiectului *Dacii în Imperiul Roman. Construcții provinciale (PN-III-P4-ID-PCE-2016-0186)*, lucrarea lui Sorin Nemeti reprezintă o culegere de texte care trec în revistă principalele idei de fals istoric cu pretenții dogmatice apărute în peisajul publicistic românesc. Textele sunt în cea mai mare parte publicate anterior, între anii 2000-2010, în rubrica intitulată „Corecții” din revista *Tribuna*. Dealtfel autorul mărturisește

aceasta și dedică postum volumul redactorului șef al publicației care l-a determinat să corespundă de-a lungul anilor cu cea mai mare parte a textelor de față.

Varietatea debordantă de teorii care îmbină deopotrivă lecturi defectuoase ale surselor literar-istorice, validarea legendelor și a folclorului ca izvoare istorice, interpretări eronate ale unor materiale arheologice, conjecturi etc., toate adunate pe diferite subiecte creează o pseudo-istorie. Sorin Nemeti grupează aceste teorii în șapte capitole, folosindu-se de tematica textelor scrise anterior, cărora le adaugă altele noi; I. Introducere. Pseudo-istoria și comparatismul aproximativ, II. În căutarea Tradiției Primordiale, III. Imperiul Preistoric. De la pelasgi la sumerieni și arieni, IV. Periplu prin țara strămoșilor. Istoria ocultată a tracilor și a Dacilor, V. Periplu prin țara strămoșilor. Goții și dani sau mitul vestic al geților și dacilor, VI. Evul Mediu ezoteric, VII. Epilog. Mitografiile și *mainstream*-ul cultural de azi.

Deosebit de important, demersul autorului clujean este cel care pune cap la cap pentru prima dată aproximativ toate teoriile apărute până în acest moment la periferia istoriei. Sunt analizate, una câte una, lucrări mai vechi sau mai recente și maniera în care sunt concepute. Textele cuprinse în capitolele de mai sus mai degrabă punctează abundența debordantă a ideilor eronate, idei care vin în cascadă, de multe ori umplând superfluu paginile unor cărți. Este surprinsă deopotrivă forța de iradiere a acestor teorii care, prin autocitare sau prin citarea reciprocă, încearcă să se valideze. Din carte transpare foarte clar că dorința de

senzațional, de a umple necunoscutul cu ceva concret, de a da ființă umbrelor, duce la hiperbolizarea unor personaje istorice sau la presupunerea unor ecouri istorice datorate unor evenimente reale ori imaginare.

Autorul nu și-a propus să combată. Și nu pentru că i-ar fi fost greu. Textele, fiind concepute pentru formatul unei reviste, au o structură adaptată acesteia. Analiza critică are însă în subsidiar combaterea. De multe ori ironia fină este cuprinsă în câte-un paragraf de final. Este, după cunoștința noastră, pentru prima dată când un istoric se apleacă asupra tuturor teoriilor de „istorie secretă”, unele de-a dreptul elucubrante. Autorul face dovada că le-a parcurs și că le poate demola extrem de lesne. Ba, mai mult decât atât, dovedește, de parcă ar fi fost nevoie, că are cunoștință și de alte lucrări sau „dovezi” pe care unii autori „le-au ratat” în teoriile lor fantasmagorice.

Textul cărții este edulcorat cu prezentarea cărții profesorului Zoe Petre *Practica nemuririi. O lectură critică a izvoarelor grecești referitoare la geți* (ed. Polirom, 2004). Pentru că majoritatea textelor mitografice sunt subscrise curentului dacoman sau dacopat, Sorin Nemeti simte nevoia de a oferi o prezentare a unei lucrări serioase, a unei „voci de istoric al antichității”. Arată astfel că imaginea dacilor în perioada modernă face, fără doar și poate, subiectul unor lucrări serioase, de sinteză structurală, ceea ce reprezintă firescul lucrurilor, în opoziție cu diletantismul descris anterior.

Probabil, fără a-și propune asta, *mitografiile* lui Sorin Nemeti aduc în prim-plan nevoia de atitudine împotriva imposturii, a pseudo-istoriei bazată pe interpretări (lingvistice, documentare, arheologice) eronate sau tendențios selectate.

Totodată, maniera de redactare și structura cărții o constituie într-o lectură facilă unui public care trece de barierele lumii științifice. Se adresează mai degrabă unui segment de public pasionat de istorie care ar fi putut cădea în plasa falselor teorii de istorie ocultă, mai cu seamă acum, ***când un click! este mai aproape decât cartea din raft.***